

**MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
UNIVERSITATEA „LUCIAN BLAGA” DIN SIBIU
INSTITUTUL DE STUDII UNIVERSITARE DE DOCTORAT**

TEZĂ DE DOCTORAT

REZUMAT

ESTETICA ABSENȚEI ÎN POEZIA LUI IUSTIN PANȚA

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC:

PROF. UNIV. DR. **Gheorghe MANOLACHE**

Drd. **Sînziana ȘIPOȘ**

SIBIU

2017

CUPRINS

1. ARGUMENT.....	6
2. INTRODUCERE.....	11
3. CAPITOLUL 1 – PROMOTIE VS. GENERAȚIE POETICĂ: IPOTEZE, CONTRADICȚII, DEFINIRI.....	21
1.1 CONCEȚIA LUI ALBERT THIBAUDET – PERSPECTIVA BIOLOGICĂ ASUPRA GENERAȚIILOR	22
1.2 JULIUS PETERSEN – GENERAȚIA LITERARĂ CA SIMPTOM SPIRITUAL-CULTURAL AL UNEI EPOCI ISTORICE.....	26
1.3 CONCEPTUL DE GENERAȚIE ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC.....	40
1.3.1 Abordarea lui Tudor Vianu: <i>Generație și creație</i>	40
1.3.2 Mircea Vulcănescu: perspectiva sociologică...41	
1.3.3 Gheorghe Perian – o analiză plurivalentă	43
1.3.4 Marin Mincu: <i>Generația – nucleu semiotic</i>	48
1.3.5 Mircea Martin: <i>Generația – o ficțiune necesară</i>	49
1.3.6 Ion Bogdan Lefter: <i>Generația literară – o generație de texte</i>	50
1.3.7 Paul Cernat: legitimitatea conceptului după revoluția din 1989.....	51
1.3.8 Eugen Negrici: rolul politicului în constituirea generațiilor.....	52

1.3.9 Adrian Marino: autonomia esteticului.....	53
1.3.10 Laurențiu Ulici: termenul de promoție.....	53
1.3.11 Nicolae Leahu: criteriul estetic.....	55
1.3.12 Mircea Cărtărescu: suprapunerea conceptelor de promoție și generație.....	57
4. CAPITOLUL 2 – MANIFESTUL GENERAȚIEI '90. O PERSPECTIVĂ ANALITICĂ.....	61
2.1 IMPACTUL DEFICIENȚEI DE PROMOVARE ÎN RECEPTAREA NOUĂZECISMULUI CA NOUĂ GENERAȚIE.....	61
2.2 SITUAȚIA SOCIO-POLITICĂ DIN ANII '90 ȘI IMPORTANȚA EI ÎN STABILIREA COORDONATELOR NOII GENERAȚII.....	65
2.3 OPTZECISM VS. NOUĂZECISM.....	67
2.3.1 Grupul de la Brașov.....	79
2.3.1.1 Poetica lui Andrei Bodiș.....	79
2.3.1.2 Poetica Simonei Popescu.....	82
2.3.1.3 Poetica lui Marius Oprea.....	85
2.3.1.4 Poetica lui Caius Dobrescu.....	87
2.4 MANIFESTUL NOUĂZECIST.....	89
2.4.1 Trăsăturile Nouăzecismului.....	91
2.4.2 Revista <i>Nouăzeci</i> – nucleul generației.....	101
2.4.2.1 Poetica lui Cristian Popescu.....	102
2.4.2.2 Poetica lui Ioan Es. Pop.....	110
2.4.2.3 Iustin Panța, Cristian Popescu și Ioan Es. Pop: o poetică a deziluzionării.....	115
5. CAPITOLUL 3 – ESTETICA ABSENȚEI ÎN POEZIA LUI IUSTIN PANȚA.....	120

3.1 SEMNIFICAȚIILE ABSENȚEI.....	121
3.1.1 Absența la nivelul limbajului.....	121
3.1.2 Tăcerea drept criză a limbajului.....	125
3.1.3 Corporalitatea ca soluție la criza limbajului.....	139
3.1.4 Absența la nivel transcendențial.....	142
3.1.5 Absența ca substituție a unei false valori în postmodernism.....	146
3.1.6 Absența ca fragmentarism la nivel psihologic.....	152
3.1.7 Absența originalului: obiectul ca simulacru.....	155
3.2 RECEPTAREA CRITICĂ A POEZIEI LUI IUSTIN PANȚA.....	158
3.3 IUSTIN PANȚA ȘI MIRCEA IVĂNESCU: DESPĂRȚIREA DE MAESTRU.....	174
3.4 <i>OBIECTELE SIMPLE</i> . IMAGINARUL POETIC AL LUI IUSTIN PANȚA.....	189
6. CONCLUZII	200
7. BIBLIOGRAFIE	208

REZUMAT

Cuvinte-cheie: absență, poezie, Iustin Panța, generație, generația 90, criteriul estetic, postmodernism, poetica deziluzionării, regimul comunist.

Teza de față își propune să investigheze modul în care este constituit universul poetic în opera lui Iustin Panța. O cercetare de acest gen este necesară întrucât nu s-a mai realizat un studiu amplu, de tipul unei monografii, care să sublinieze complexitatea poeziei autorului. Deși opera sa a avut parte de o confirmare din partea criticii, în afară de cronici și recenzii, exegeții nu au întreprins o lucrare de factură extinsă care să exploreze în profunzime poezia scriitorului.

În acest fel, teza prezentă este structurată pe trei capitole; în primul capitol am investigat atât conceptul de generație, cât și cel de promoție, întrucât cele două au fost utilizate de criticii români frecvent și au fost puse în legătură cu operele din fiecare deceniu, în încercarea de a le reuni. Capitolul I își propune să identifice trăsăturile care determină ca o grupare să devină o generație poetică. Nu se vrea a fi un studiu exhaustiv, ci unul care să contureze o imagine a conceptului de generație cu scopul de a defini particularitățile care condiționează reunirea scriitorilor.

Conceptul de generație a fost teoretizat de nenumărați exegeți și cu toate acestea se poate observa că există multiple definiții care parcurg diverse direcții. La nivel european, teoria lui Albert Thibaudet tratează termenul din perspectiva unei teorii biologice, considerând că acest concept poate fi studiat cel mai bine în cadrul familiei, la nivelul căreia există o incontestabilă continuitate. Pe de altă parte, discontinuitatea intervine ca element necesar pentru stabilirea formării unei noi generații prin desprinderea ei de cea anterioară.

În accepțiunea lui Julius Petersen, termenul are o serie de alte semnificații. Analizând generația de tip literar, o diferențiază de cea biologică, definind-o ca reprezentând o *convergență spirituală a indivizilor*. Ea are un timp specific, numit interior de teoretician, care se supune altor reguli, diferite de coordonatele temporale exterioare. Petersen constată

problemele împărțirii autorilor în generații și identifică o omogenizare a operelor, scriitorii exercitând influențe reciproce. Existența unei generații poate influența și criticii pentru a întreprinde analize care dobândesc rolul de a unifica, acestea eludând particularitățile care separă membrii grupării.

Petersen abordează și opinia lui Pinder, care situează în același timp mai multe generații biologice, susținând că fiecare se află într-o perioadă diferită de dezvoltare. *Polifonia generațiilor* trebuie acceptată, afirmă Pinder, fiecare grupare necesitând o anumită perioadă pentru a se dezvolta. O generație veche poate supraviețui mult timp după ce o generație nouă s-a format, și nu doar biologic. Societatea și artele parcurg o traiectorie paralelă în opinia teoreticianului, acesta transferându-și observațiile de la generația de tip biologic la cea de tip artistic. El consideră în această direcție că artele viețuiesc la fel ca oamenii, în generații care se dezvoltă și care trec prin diferite etape de-a lungul subzistenței lor.

Am discutat de asemenea și procesul de *scindare a generației*, descris de Peterson, acesta fiind văzut ca survenind în momentul în care în aceeași grupare intervin contradicții între membri. Criticul indică faptul că într-o generație există un tip dominant care îi coagulează pe ceilalți în jurul său. Însă dacă acest tip nu reușește să se impună, are loc o ruptură în interiorul grupului, apărând divizarea. Eroarea în care exegeții pot cădea este aceea de a interpreta scindarea ca pe o suită de noi generații; acestea reprezintă însă niște pseudogenerații, care nu reușesc să se desprindă de valorile promovate de generația în care există tipul dominant. Această chestiune este importantă în sensul în care critica a considerat că generația '90 nu reușește să se elibereze de influența generației '80, cea dintâi fiind în acest fel, după teoria lui Peterson, rezultatul unei scindări în mijlocul generației '80.

În ceea ce privește spațiul românesc, teoreticienii au definit conceptul de generație din diferite puncte de vedere. Studiul percepțiilor lor a avut scopul de a determina criteriile care formează o generație de tip literar în spațiul românesc. În studiul său *Generație și creație*, Tudor Vianu accentuează trăsăturile ce țin de latura socială. Exegetul consideră că în societățile civilizate oamenii se asociază între ei, pe baza intereselor comune, vârsta nefiind atât de importantă. Întemeierea unei generații este un proces firesc, propriu naturii societății. Deși în titlul scrierii, criticul așază lângă termenul de *generație* termenul de *creație*, aspectul creator nu este accentuat pe cât este cel social în formarea generației.

În comparație cu Tudor Vianu, al cărui studiu este axat pe contribuția adusă de sfera socială în definirea termenului de generație, Mircea Vulcănescu întreprinde un studiu extins asupra conceptului, considerând că generația este rezultatul întâlnirii dintre influența istorică și cea a vârstei. Teoreticianul adaugă la interpretarea sa o sferă lărgită de semnificații, abordând inclusiv fenomenele economice, politice și culturale.

Pentru Gheorghe Perian, generația este influențată de criteriul biologic; perioada ei de existență este de aproximativ 30 de ani și poate fi înlocuită de o nouă generație, cu sau fără un schimb de paradigmă. De asemenea, criticul susține că generația subzistă în afara analizei critice, ea fiind independentă de voința ei, care doar înregistrează apariția și evoluția termenului. Totodată, Perian contrazice teoria lui Negulescu, conform căreia în fiecare epocă există o rivalitate între două generații importante: una vârstnică, definită de rațiune și una tânără, caracterizată de sentimente, cea din urmă trebuind să se subordoneze celei dintâi. Perian consideră această teorie deficicientă din cauză că subminează rolul tinerilor.

Paul Cernat tratează problema generațiilor dintr-o perspectivă diferită, considerând că termenul nu mai este actual, el fiind legitim în perioada comunistă întrucât scriitorii se puteau afirma mai ușor prin afilierea la un grup. Din nou, interpretarea se face prin prisma social-politică, literarul fiind lăsat într-un con de umbră. În aceeași direcție, Eugen Negrici consideră că politicul este un determinant al formării generației, criticul denunțând această metodă a exegeților de a împărți creațiile literare; conform teoreticianului cercetătorii au recurs la această împărțire dintr-o lipsă a instrumentelor critice necesare.

Un concept conectat cu cel de generație este termenul de promoție, teoretizat de Laurențiu Ulici. Criticul consideră că trei promoții alcătuiesc o generație; în această direcție el afirmă că promoțiile '60, '70 și '80 formează o generație. Deși definit lacunar, criticului lipsindu-i argumentele care să demonstreze unitatea celor trei, conceptul de promoție se impune în lumea literară, el fiind utilizat de cele mai multe ori cu sensul de generație, neexistând în acest fel o diferențiere de ordin conceptual între cele două.

Ca exemplu, Mircea Cărtărescu nu diferențiază cei doi termeni, generație și promoție, utilizându-i ca având aceeași conotație, când face referire la optzeciști și nouăzeciști. În același timp, Cărtărescu nu face o delimitare strictă între cele două grupări, afirmând că fac parte din aceeași generație deși există diferențe notabile între ele. Termenul de *generație* a fost atribuit scriitorilor care au debutat în aceeași decadă și în acest sens capitolul II va cerceta

motivele pentru care generația '90 nu a reușit să se impună total în lumea literară ca o grupare de sine stătătoare.

În capitolul II am studiat de asemenea caracteristicile care determină ca nouăzeciștii să fie constituiți într-o generație nouă. Am cercetat criteriile pe baza cărora nouăzeciștii se delimitează de optzeciști, formând astfel o generație independentă. Conform teoriei lui Nicolae Leahu, se poate vorbi despre o generație poetică inovatoare doar dacă aceasta exprimă o viziune proaspătă despre lume atât în plan practic, cât și în cel teoretic. Pentru a demonstra că aceste criterii sunt aplicabile generației '90, capitolul de față a studiat manifestul nouăzecist, dar și opera câtorva scriitori nouăzeciști. Programul autorilor s-a coagulat în jurul revistei *Nouăzeci* și din acest motiv, am analizat în special scrierile poeților care au făcut parte din colectivul redacției, Cristian Popescu și Ioan Es. Pop.

Generația '90 nu a reușit să se impună în lumea literară așa cum a făcut-o generația '80, iar cauzele au fost multiple. Unul dintre motive ar putea fi atitudinea mentorului generației, Mircea Martin, care a decis că nu este cazul să scrie și să-i promoveze pe tinerii participanți ai *Cenaclului Universitas*. Un alt motiv ar putea fi moartea timpurie a doi poeți în jurul cărora erau coagulate două reviste importante. Primul ar fi Cristian Popescu, redactorul-șef al revistei *Nouăzeci*, al doilea fiind Iustin Panța, redactor-șef al revistei *Euphorion*. Pe de altă parte, când scriitorii aceleiași generații neagă afilierea cu aceasta, procesul ei de afirmare este îngreunat. Poeții din cunoscutul *Grup de la Brașov*, formați de Alexandru Mușina, susțin că practică o poetică similară optzecismului și neagă orice alte încadrări.

Exegeții consideră că generația '90 este o extensie a generației '80, iar acest fapt este susținut de două argumente principale. Primul ar fi influența aceluiași mediu socio-politic asupra scriitorilor, iar al doilea ar fi lipsa originalității autorilor nouăzeciști, cele două generații fiind încadrate în paradigma postmodernistă. În acest capitol am studiat aceste două argumente, încercând să le demontez cu scopul de a demonstra că nouăzeciștii alcătuiesc o generație nouă inovatoare.

Majoritatea criticilor care neagă existența generației '90 ca grup de voci cu poetici diferite, este formată din scriitori care aparțin generației '80. Întrebarea care apare este dacă nu cumva dorința de a face parte din singurul grup poetic reprezentativ, conduce judecățile de valoare într-o direcție greșită. Ion Bogdan Lefter de exemplu, ca și Alexandru Mușina, iar pe urmele lor cercetători precum Gheorghe Mocuța, afirmă că *Cenaclul Universitas* a apărut ca înlocuitor pentru *Cenaclul de Luni*. Precizarea acestor date inexacte care sunt așadar preluate

fără verificări, duce la cultivarea unor erori în ceea ce privește formarea generației '90. Nicolae Manolescu însuși, de altfel, specifică în *Istoria critică* atunci când analizează poezia lui Cristian Popescu, faptul că poetul s-a format în cadrul cenaclului Universitas care a continuat activitatea Cenaclului de Luni.

Mircea Martin clarifică aceste erori promovate, suținând că *Cenaclul Universitas* nu s-a format nici ca o continuare și nici în locul *Cenaclului de Luni*, ci ca o formă de sine stătătoare, cele două având și afiliere instituționale diferite (Centrul Universitar București, respectiv Universitatea din București). Datele în care *Cenaclul de Luni* a încetat și în care și-a început activitatea *Cenaclul Universitas* confirmă de asemenea aceste afirmații întrucât cel din urmă a avut prima întâlnire în aprilie 1983, pe când cel dintâi încă nu era desființat. *Cenaclul de Luni* avea să-și încheie activitatea abia în toamna aceluiași an, așadar ideea de continuitate neavând cum să fie valabilă.

Exegeții accentuează faptul că poetica nouăzecistă nu se desprinde de cea predecesoare, nereușind din această cauză să formeze o generație de sine stătătoare. Însă Tudor Vianu afirmă că nu întotdeauna tinerii au considerat că este nevoie să se separe de generația anterioară pentru a avea o poetică diferită. Dimpotrivă, criticului i se pare o dovadă de *barbarie* această atitudine, considerând că oamenii înțelepți acceptă faptul că nu se poate crea ceva nou fără tradiție. Continuând un model poetic, se poate construi pe baza lui, ajungându-se la un produs nou. Acesta poate fi și cazul nouăzeciștilor. Deși nu s-au situat în opoziție de la început, și-au dezvoltat stilul scriptural pornind de la poetica optzecistă și au ajuns la o literatură inovatoare.

Pe de altă parte, Mircea Martin susține la fel ca Tudor Vianu, că o poetică originală se poate forma chiar dacă poeții decid să o continue pe cea precedentă. În mărturisirile lui Iulian Costache, Mircea Martin pune mereu problema descoperirii unui mod nou de a scrie, diferit de cel al optzeciștilor. Există așadar dorința de a se detașa de poetica anterioară și de a crea ceva distinct.

Generația '90 s-a coagulat nu numai în jurul cenaclului *Universitas*, ci și în jurul revistei *Nouăzeci*, în care membrii redacției și-au redactat de la număr la număr programul poetic. *Nouăzeci* era un supliment al revistei *Luceafărul* și încă din primul ei număr se anunța o *nouă decadă literară*, fiind clară intenția de a enunța trăsăturile care caracterizează noua poetică. Printre acestea se regăsește dorința de a modifica *raportul dintre literatură și biografie*, subordonând textul literar existenței, diferențiindu-se astfel de optzeciști care le

situează la același nivel. În același timp, pentru nouăzeciști, acest raport este irelevant, atâta vreme cât scopul nu este textul, ci *modalitatea facerii lui*.

Nouăzeciștii modifică de asemenea *perspectiva asupra scriitorului*: acesta nu mai este un *Creator de lumi*, ci un om care vrea să înțeleagă această lume. În esență acesta este scopul ultim al literaturii, care, astfel, nu mai este *o nobilă inutilitate*, ci *o simplă utilitate în descifrarea existenței celui ce o produce*.

Alte trăsături enunțate de aceștia sunt: *limbajul propriu textelor publicitare* (fiindcă este stilul cel mai apropiat de realitate), *scrierea de tip tranzitiv, comicul, sarcasmul și ironia* care sublimează tragicul, *radicalismul moral* caracterizat, în primul rând, prin lipsa de inhibiții (în a demasca demagogia, oportunismul, prostia, nonvaloarea, și pe de altă parte de a afirma valoarea adevărată).

Consider că nouăzeciștii dezvoltă astfel o poetică a deziluzionării, iluzia fiind o formă de prostie, iar combaterea ei neputându-se realiza decât prin artă. Ei nu se mai refugiază într-o realitate iluzorie creată de literatură, pentru a se proteja de sistemul politic nedrept, ci aleg să demaște realitatea cu tot ce e mai vicios în ea. Literatura lor, așadar, are un important *aspect reacționar*, implicarea lor în politică și în viața socială fiind autentică.

Lor le revine și rolul *de reconstruire a identității prin artă*, deoarece una din consecințele comunismului a fost depersonalizarea individului, iar nouăzeciștii s-au angajat în a face o schimbare care să țină de esență, și nu doar de formă.

Desprinderea de generația optzecistă, în viziunea lor, s-a realizat inclusiv printr-o schimbare de circumstanță. Pentru ei nu s-a mai pus problema *comerțului* cu cenzura, pentru ca scrierile lor să fie publicate, deoarece căderea comunismului le-a permis libertatea limbajului. Toate aceste trăsături pot fi regăsite în scriitura celor doi poeți membri ai redacției revistei *Nouăzeci*, Cristian Popescu și Ioan Es. Pop, acestea despărțindu-le operele de poetica optzecistă.

Capitolul III a studiat poetica lui Iustin Panța, care se încadrează de asemenea în generația nouăzecistă, ea exprimând o *nouă sensibilitate* și întregind estetica practică de generația '90. Acest capitol a prezentat înainte de incursiunea în opera sa, fragmente biografice ale autorului care au vizat atât biografia propriu-zisă, cât și evoluția artistică a scriitorului. Dat fiind faptul că există deja o carte în curs de apariție care prezintă momente semnificative din

viața lui Iustin Panța, (cartea *Iustin* scrisă de Alexandru Uiuu), cercetarea în această direcție a fost restrânsă.

În opera lui Iustin Panța, eul nu comunică prin intermediul limbajului, ci al obiectelor, al gesturilor și al mediului înconjurător. Se observă cultivarea unei estetici a absenței, la mai multe niveluri. În primul rând, absența apare la nivel de limbaj, prin intermediul *lucrurilor simple*, care devin golite de semnificat, cu scopul de a face referire la un timp trecut, în care iubita era prezentă. Semnificantul rămâne fără semnificat, și parcurge o traiectorie circulară, spre a deveni din nou semnificant. În această situație, din cauză că sensul propriu al cuvântului dispăre, el rămânând o formă goală, cu unicul scop de a produce individului memorări sau de a crea spații ale imaginarului, obiectul se transformă, ca la Mallarmé, (în termenii lui Hugo Friedrich) într-o *prezență spirituală*, sau altfel spus, într-o copie a cuvântului propriu-zis.

Absența devine astfel reprezentativă pentru un ritual de inițiere, ea înglobând suferința care este o cale spre cunoașterea de sine și a celorlalți. Suferința de care este atașat individul nu este o formă de masochism, ci o modalitate de a evolua spiritual, precum și o formă de a ajunge la o anumită profunzime a dragostei pentru că eul învață mai mult de la durere decât de la o stare de împlinire a iubirii, în care preocuparea pentru cunoaștere este devansată de dorința de a savura și de a trăi din plin momentul de fericire. Suferința este un proces care duce la o conștientizare de sine și prin urmare la o maturizare a sentimentelor. Eul alege în mod voit să experimenteze durerea până la capăt pentru că dobândirea cunoașterii reprezintă pentru el un fenomen semnificativ, pe care și-l asumă deplin.

La nivel psihologic, absența este evidențiată prin faptul că individul trăiește într-un trecut continuu, din cauza imposibilității de a se sustrage evenimentelor din care iubita era o parte importantă. Trecutul în care femeia iubită era alături de instanța poetică se actualizează prin memorare, fiind întrepătruns cu prezentul din care aceasta lipsește. Astfel apare un fragmentarism la nivel psihologic, individul nemaifiind interesat de o diferențiere clară între cele două momente temporale. De altfel, sentimentele sunt contradictorii de asemenea, amestecându-se într-un melanj al durerii și al fericirii. Conform lui Lacan, lucrul acesta este similar cu experiențele bolnavilor de schizofrenie, care, nu-și mai pot organiza trecutul și prezentul pe o axă temporală coerentă. Aleatoriul survine ca un fenomen firesc și în poezia lui Iustin Panța, el fiind rezultatul acestei fragmentări.

În al treilea rând, la nivel transcendențial, absența se manifestă ca spațiu părăsit de divinitate. Dacă în trecut, omul se raporta la valorile tradiției sau la natură, în lumea

contemporană, modelul lui existențial este organizat de absența lui Dumnezeu. După cum afirmă Vattimo, pe măsură ce omul conștientizează că transcendentul este părăsit de divinitate, este caracterizat de o agresivitate tot mai mare față de sine și ceilalți. În poezia lui Iustin Panța, această formă de absență se manifestă prin faptul că divinitatea nu mai locuiește spațiile metafizice, ci se regăsește în oricine. Astfel Dumnezeu este umanizat, puterea divină nefiind doar transferată în plan terestru, ci se și diluează și dispersează în acest proces.

Se observă și un alt nivel al absenței, în care necesitatea este substituită cu o valoare falsă; în societatea contemporană, individul este manipulat să consume produse nu în funcție de necesitate, ci de imagine. Diversificarea produselor conduce spre multiplicarea unor valori, care țin nu de esență, ci de aparență. Ele sunt așadar false valori, care au scopul de a determina oamenii să procure produsele. Acestea din urmă conțin totodată și inexistența lor, similar exemplului oferit de Slavoj Žižek, în cazul sucului Coca-Cola, acesta susținând că băutura nu doar că nu potolește setea, ci o intensifică, apărând dorința de a consuma tot mai mult. Teoreticianul observă o similitudine cu anorexia, unde bolnavul nu doar că nu vrea să mai mănânce nimic, ci vrea să mănânce nimicul însuși. În poezia lui Iustin Panța, remarcăm un exemplu concludent în care berea nu este consumată pentru proprietățile ei de a potoli setea, ci pentru o calitate adiacentă, aceea de a fi rece. Acest lucru se transferă de la lucruri și la oameni, care nu mai prezintă interes pentru ceilalți prin calitățile lor umane, ci prin capacitatea lor de a consuma.

O componentă importantă a absenței la Iustin Panța este tăcerea, care în poezia lui are valori preponderent negative, fiind pusă în opoziție cu liniștea, care este echivalentă cu pacea sufletească. Tăcerea, în cazul lui Iustin Panța nu reprezintă un preaplin, ci o situație stânjenitoare care se cere umplută cu ceva. Această situație e și mai jenantă în cazul conversațiilor telefonice (cum e evidențiat în textele lui Iustin Panța) care se petrec exclusiv la nivel de limbaj și în care tăcerile nu pot fi completate cu un gest, ca în alte situații. De aceea, cuvântul dobândește o importanță foarte mare, deseori el neputând fi substituit cu alte forme de comunicare. Astfel criza limbajului rămâne nesoluționată în poetica sa.

Lucrarea de față analizează toate aceste ipostaze ale absenței în poezia lui Iustin Panța, determinând modurile în care se organizează poetica în jurul acestora. Prezenta cercetare este necesară pentru o aprofundare a înțelegerii operei lui Iustin Panța deoarece este nevoie de un demers care să sintetizeze aceste aspecte ale absenței care nu au fost analizate anterior, ele fiind

esența universului poeziei sale. Acestea contribuie la un mod complex de percepere al operei poetice.

BIBLIOGRAFIE:

Opere primare:

1. *Obiecte mișcate*, Editura Eminescu, București, 1991;
2. *Lucruri simple sau echilibrul instabil*, Editura Euphorion, Sibiu, 1992;
3. *Limitele puterii sau mituirea martorilor* (volum scris în colaborare cu Mircea Ivănescu), Editura Litera, București, 1994;
4. *Familia și Echilibrul indiferent*, Editura Arhipelag, Târgu-Mureș, 1995;
5. *Banchetul. Echilibrul stabil*, Editura Albatros, București, 1998;
6. *Strada Euclid Nr. 8, Familia M.*, Editura 1998;
7. *Manual de gânduri care liniștesc. Manual de gânduri care neliniștesc*, Editura Cartea Românească, București, 2000;
8. *Cealaltă Obişnuință*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002;
9. Antologie I, Iustin Panța, *Obiecte mișcate*, Editura Vinea, București, 2003;
10. Antologie II, Iustin Panța, *Obiecte mișcate*, Editura Vinea, București, 2003;
11. *Intențiile tăcerii*, Iustin Panța, Editura Charmides, Bistrița, 2012;
12. *Mult înainte de sosirea trenului ea se gândește*, antologie, Casa de Editură Max Blecher, Bistrița, 2014;

Opere literare, antologii:

1. Bodi, Andrei, *Cursa de 24 de ore*, Editura Marineasa, Timișoara, 1994;
2. Bodi, Andrei, *Firul alb*, Editura Tracus Arte, București, 2014;
3. Bodi, Andrei, *Oameni obosiți*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008;
4. Bodi, Andrei, *Oameni obosiți; Poeme alese de Claudiu Komartin*, Editura Cartier, Chișinău, 2016;
5. Bodi, Andrei, Popescu, Simona, Dobrescu, Caius, Oprea, Caius, *Pauza de respirație*, Editura Litera, București, 1991;

6. Bodi, Andrei, *Poezii patriotice*, Editura Marineasa, Timișoara, 1995;
7. Bodi, Andrei, *Studii pe viață și pe moarte*, Editura Paralela 45, Pitești, 2000;
8. Boerescu, Dan-Silviu, *Sfășierea lui Morfeu '90. Proiect de antologie*, Colecția „Nouăzeci”, Editura Phoenix, București, 1994;
9. Cărtărescu, Mircea, Coșovei, Traian T., Iaru, Florin, Stratan, Ion, *Aer cu diamante*, Editura Litera, București, 1982;
10. Coșovei, Traian T., *Ninsoarea electrică*, Editura Cartea Românească, București, 1979;
11. Coșovei, Traian T., Danilov, Nichita, Mureșan, Ion, Stoiciu, Liviu, Ioan, *Băutorii de absint*, antologie de grup, Editura Paralela 45, Pitești, 2007;
12. Dobrescu, Caius, *Deadevă*, Editura Paralela 45, Pitești, 1998;
13. Dobrescu, Caius, *Efebia*, Editura Marineasa, Timișoara, 1994;
14. Dobrescu, Caius, *Odă liberei întreprinderi*, Editura Tracus Arte, București, 2009;
15. Ghiu, Bogdan, Lefter, Ion Bogdan, Marin, Mariana, Bucur, Romulus, Mușina, Alexandru, *Cinci*, Editura Litera, București, 1983;
16. *Manualul de literatură*, Carte alcătuită de Daniel Bănulescu, Editura Vinea, București, 2004;
17. Nimigean, O., *Nu-ți garantează nimeni nimic*, Casa de Editură Max Blecher, Bistrița, 2014;
18. Oprea, Marius, *America! America!*, Editura Cartea Românească, București, 2008;
19. Oprea, Marius, *Întâlnire cu Apostol*, Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2012;
20. Oprea, Marius, *Solo de tamburină*, Editura Paralela 45, Pitești, 1999;
21. Pop, Ioan Es., *Arta fricii*, Editura Charmides, Bistrița, 2016;
22. Pop, Ioan Es., *Ieudul fără ieșire*, Editura Casa de pariuri literare, Cluj-Napoca, 2015;
23. Pop, Ioan, Es., *Pantelimon 113 bis*, Editura Cartea Românească, București, 1999;
24. Pop, Ioan, Es., *Petrecere de pietoni*, Editura Paralela 45, Pitești, 2003;
25. Pop, Ioan Es., *Porcec*, Editura Cartea Românească, București, 1996;
26. Pop, Ioan Es., *Unelte de dormit*, Editura Cartea Românească, București, 2011;
27. Popescu, Cristian, *Opere I, Familia Popescu*, Editura Tracus Arte, București, 2015;
28. Popescu, Cristian, *Opere II, Arta Popescu*, Editura Tracus Arte, București, 2016;
29. Simona Popescu, *Lucrări în verde sau Pledoaria mea pentru poezie*, Editura Cartea Românească, București, 2006;
30. Simona Popescu, *Noapte sau zi*, Editura Paralela 45, Pitești, 1998;
31. Popescu, Simona, *Juventus*, Editura Cartea Românească, București, 1994;

32. Popescu, Simona, *Xilofonul și alte poeme*, Editura Litera, București, 1990;

Bibliografie critică:

1. Alexandrescu, Sorin, *Paradoxul român*, Editura Univers, București, 1998;
2. Alexandrescu, Sorin, *Privind înapoi, modernitatea*, București, Editura Univers, 1999;
3. Bachelard, Gaston, *Aerul și visele*, Editura Univers, București, 1995;
4. Bachelard, Gaston, *Poetica reveriei*, Editura Paralela 45, Pitești, 2005;
5. Bahtin, Mihail, *Probleme de literatură și estetică*, Editura Univers, București, 1982;
6. Barthes, Roland, *Plăcerea textului*, Editura Echinocțiu, Cluj, 1994;
7. Barthes, Roland, *Eseuri Critice*, Editura Cartier, Chișinău, 2006;
8. Baudrillard, Jean, *Celălalt prin sine însuși*, Editura Casa cărții de știință, Cluj-Napoca, 1997;
9. Baudrillard, Jean, *Simulacre și Simulare*, Editura *Idea Design & Print*, Cluj, 2008;
10. Baudrillard, Jean, *Societatea de consum. Mituri și structuri*, Editura Comunicare.ro, București, 2008;
11. Béguin, Albert, *Sufletul romantic și visul*, Editura Univers, București, 1970;
12. Bencivenga, Ermanno, *La logica dialettica di Hegel*, Editura Pearson Italia Spa, Milano, 2011;
13. Blanchot, Maurice, *Spațiul literar*, Editura Minerva, București, 2007;
14. Bloom, Harold, *Anxietatea influenței: o teorie a poeziei*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008;
15. Bloom, Harold, *Canonul occidental*, Editura Art, București, 2009;
16. Boldea, Iulian, *Scriitori români contemporani*, Editura Ardealul, Târgu-Mureș, 2002;
17. Boldea, Iulian, *Poezia neomodernistă*, Editura Aula, Brașov, 2005;
18. Boldea, Iulian, *Poeți români postmoderni*, Editura Ardealul, Târgu-Mureș, 2006;
19. Boldea, Iulian, *De la modernism la postmodernism*, Editura Universității „Petru Maior”, Târgu-Mureș, 2011;
20. Boutut, Alain, *Inventarea formelor*, Editura Nemira, București, 1996;

21. Braga, Corin (coord.), *Concepte și metode în cercetarea imaginarului. Dezbaterile Phantasma*, Editura Polirom, Iași, 2007;
22. Bucur, Romulus, *Poeți optzeciști (și nu numai) în anii 90*, Editura Paralela 45, Pitești, 2000;
23. Burgos, Jean, *Pentru o poetică a imaginarului*, Editura Univers, București, 1988;
24. Călinescu, Alexandru, *Perspective critice*, Editura Junimea, Iași, 1978;
25. Călinescu, Matei, *A citi, a reciti. Către o poetică a (re)lecturii*, Iași, Polirom, 2003;
26. Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității. Modernism, avangardă, decadență, kitsch, postmodernism*, Editura Univers, București, 1995;
27. Călinescu, Matei, *Conceptul modern de poezie. De la romantism la avangardă*, Editura Paralela 45, Pitești, 2009;
28. Călinescu, Matei, Fokkema, Douwe, *Exploring Postmodernism*, Editura John Benjamins, Amsterdam / Philadelphia, 1990;
29. Cărtărescu, Mircea, *Postmodernismul românesc*, Editura Humanitas, București, 1999;
30. Cârnelci, Magda, *Arta anilor '80. Texte despre postmodernism*, Editura Litera, București, 1996;
31. Cistelean, Al., *Top-ten*, Editura Dacia, Cluj, 2000;
32. Cistelean, Al., *Mircea Ivănescu. Monografie, antologie comentată, receptare critică*, Brașov, Editura Aula, 2003;
33. Cistelean Al., *Monografia garsonierei, Al doilea top*, Editura Aula, Brașov, 2004;
34. Cordoș, Sanda, *Literatura între revoluție și reacțiune*, Ediția a II-a, Editura Apostrof, Cluj-Napoca, 2001;
35. Cornea, Paul, *Introducere în teoria lecturii*, Editura Minerva, București, 1988;
36. Cornea, Paul, *Interpretare și raționalitate*, Editura Polirom, Iași, 2006;
37. Crăciun, Gheorghe, *Aisbergul poeziei moderne*, Editura Paralela 45, Pitești, 2002;
38. Crăciun, Gheorghe, *Generația '80 în texte teoretice*, Editura Vlasie, Pitești, 1994;
39. Crăciun, Gheorghe, *În căutarea referinței*, Editura Paralela 45, Pitești, 1998;
40. Crăciun, Gheorghe, Spiridon, Monica, Lefter, Bogdan Ion, *Experimentul literar românesc postbelic*, Editura Paralela 45, Pitești, 1998;
41. Crețu, Bogdan, prefață, în Traian T. Coșovei, Nichita Danilov, Ion Mureșan și Liviu Ioan Stoiciu, *Băutorii de absint*, antologie de grup, Editura Paralela 45, 2007;
42. Culler, Jonathan, *Teoria literară*, Editura Cartea Românească, București, 1997;
43. Deleuze, Gilles, *Diferență și repetiție*, Editura Babel, București, 1995;

44. Derrida, Jacques, *Scritura și diferența*, Editura Univers, București, 1998;
45. Diaconu, Mircea A., *Poezia postmodernă*, Editura Aula, Brașov, 2002;
46. Dimisianu, Gabriel, *Lumea criticului*, Editura Fundației culturale române, București, 2000;
47. Dobrescu, Caius, *Într-o lume a viitorului*, Editura Vatra, Târgu-Mureș, 1996;
48. Doležel, Lubomír, *Poetica occidentală. Tradiție și progres*, Editura Univers, București, 1998;
49. Duda, Gabriela, *Analiza textului literar*, Editura Humanitas Educațional, București, 2002;
50. Dugneanu, Paul, *Forme literare: între real și imaginar*, Editura Eminescu, București, 1993;
51. Durand, Gilbert, *Aventurile imaginii. Imaginația simbolică. Imaginarul*, Editura Nemira, București, 1999;
52. Durand, Gilbert, *Structurile antropologice ale imaginarului*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998;
53. Eagleton, Terry, *Teoria literară. O introducere*, Editura Polirom, Iași, 2008;
54. Eco, Umberto, *La struttura assente: La ricerca semiotica e il metodo strutturale*, Editura Bompiani, Milano, 2015;
55. Eco, Umberto, *Opera deschisă*, Editura Paralela 45, Pitești, 2002;
56. Eco, Umberto, *Limitele interpretării*, Editura Polirom, Iași, 2007;
57. Eliot, T. S., *Eseuri alese: critica literară*, Editura Humanitas fiction, București, 2013;
58. Escarpit, Robert, *De la sociologia literaturii la teoria comunicării*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980;
59. Foucault, Michel, *Arheologia cunoașterii*, Editura Univers, București, 1999;
60. Foucault, Michel, *Ce este un autor?*, Editura Ideea Design & Print, Cluj, 2004;
61. Foucault, Michel, *Cuvintele și lucrurile: O arheologie a științelor umane*, Editura Univers, București, 1999;
62. Friedrich, Hugo, *Structura liricii moderne*, Editura Pentru literatură universală, București, 1969;
63. Fukuyama, Francis, *Sfârșitul istoriei și ultimul om*, Editura Paideia, București, 1994;
64. Gadamer, Hans-Georg, *Actualitatea frumosului*, Editura Polirom, Iași, 2000;
65. Gadamer, Hans-Georg, *Adevăr și metodă*, Editura Teora, București, 2001;
66. Gadamer, Hans-Georg, *Elogiul teoriei. Moștenirea Europei*, Editura Polirom, Iași, 1999;

67. Genette, Gérard, *Figuri*, Editura Univers, București, 1978;
68. Goldiș, Alex, *Critica în tranșee. De la realismul socialist la autonomia esteticului*, Editura Cartea Românească, București, 2011;
69. Grigurcu, Gheorghe, *Existența poeziei*, Editura Cartea Românească, București, 1986;
70. Grigurcu, Gheorghe, *Poezie română contemporană*, vol. II, Editura revistei Convorbiri Literare, Iași, 2000;
71. Hassan, Ihab, *The Postmodern Turn. Essays in Postmodern Theory and Culture*, Editura Ohio State University Press, 1987;
72. Hegel, G. W. F., *Encyclopedia of the Philosophical Sciences in Basic Outline. Part 1: Science of Logic*, Editura Cambridge University Press, 2010;
73. Hegel, G. W. F., *Fenomenologia spiritului*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2010;
74. Ickstadt, Heinz, *Faces of Fiction Essays on American Literature and Culture from the Jacksonian Period to Postmodernity*, Editura Universitätsverlag C. Winter, Heidelberg, 2001;
75. Iser, Wolfgang, *Actul lecturii. O teorie a efectului poetic*, Editura Paralela 45, Pitești, 2006;
76. Jameson, Fredric, *Postmodernism, or, The Cultural Logic of Late Capitalism*, Editura Duke University Press, Durham NC., 1991;
77. Jauss, Hans Robert, *Experiență estetică și hermeneutică literară*, Editura Univers, București, 1983;
78. Jauss, Hans Robert, *Pour une esthetique de la reception*, Editura Gallimard, Paris, 1978;
79. Juvan, Marko, *History and Poetics of Intertextuality*, Editura Purdue University Press, USA, 2008;
80. Kant Immanuel, *Critica rațiunii pure*, Editura IRI, București, 1998;
81. Leahu, Nicolae, *Poezia generației '80*, Editura Cartier, Chișinău, 2015;
82. Lefter, Ion Bogdan, *Experimentul literar românesc postbelic (în colaborare cu Gheorghe Crăciun și Monica Spiridon)*, Editura Paralela 45, 1998;
83. Lefter, Ion Bogdan, *5 poeți: Naum, Dimov, Ivănescu, Mugur, Foarță*, Editura Paralela 45, Pitești, 2003;
84. Lefter, Ion Bogdan, *Anii '60- '90 Critica literară*, Editura Paralela 45, Pitești, 2002;
85. Lefter, Ion Bogdan, *Flashback 1985: Începuturile „noii poezii”*, Editura Paralela 45, Pitești, 2005;

86. Lefter, Ion Bogdan, „*Generaționismul*” *literar: concepte, istorie, mărturii*, Editura Paralela 45, Pitești, 2016;
87. Lefter, Ion Bogdan, *Prietenii din povestea literaturii*, Editura Paralela 45, Pitești, 2013;
88. Lefter, Ion Bogdan, *Recapitularea modernității. Pentru o nouă istorie a literaturii române*, Editura Paralela 45, Pitești, 2000;
89. Lefter, Ion Bogdan, *Despre identitate. Temele postmodernității*, Editura Paralela 45, Pitești, 2004;
90. Lefter, Ion Bogdan. *Postmodernism. Din dosarul unei bătălii culturale*, Editura Paralela 45, Pitești, 2012;
91. Lyotard, Jean-François, *Condiția postmodernă*, Editura Babel, București, 1993;
92. Mancaș, Mihaela, *Limbajul artistic românesc în secolul XX*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1991;
93. Manolache, Gheorghe, *Regula lui doi*, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Sibiu, 2004;
94. Manolescu, Nicolae, *Despre poezie*, Editura Aula, Brașov, 2002;
95. Manolescu, Nicolae, *Metamorfozele poeziei, metamorfozele romanului*, Editura Polirom, Iași, 1999;
96. Manolescu, Nicolae, *Literatura română postbelică. Lista lui Manolescu*, vol. II, Editura Aula, Brașov, 2001;
97. Manolescu Nicolae, *Istoria critică a literaturii române, 5 secole de literatură*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008;
98. Marino, Adrian, *Hermeneutica ideii de literatură*, Editura Dacia, Cluj, 1987;
99. Marino, Adrian, *Introducere în critica literară*, Editura Aius, Craiova, 1968;
100. Marino, Adrian, *Modern, modernism, modernitate*, Editura Univers, București, 1969;
101. Martin, Mircea, *Generație și creație*, Editura Pentru Literatură, București, 1969;
102. Martin, Mircea, *Radicalitate și Nuanță*, Editura Tracus Arte, București, 2015;
103. Mărgineanu, Nicolae, *Psihologie și literatură*, Editura Dacia, Cluj, 1971;
104. McHale, Brian, *Ficțiunea postmodernistă*, Editura Polirom, Iași, 2009;
105. Micu, Dumitru, *Limbaje moderne în poezia românească de azi*, Editura Minerva, București, 1986;

106. Mihăilescu, Florin, *De la proletcultism la postmodernism*, Editura Pontica, Constanța, 2002;
107. Mincu, Marin, *Experimentalismul poetic românesc*, Editura Paralela 45, Pitești, 2006;
108. Mincu, Marin, „*Mișcarea obiectelor*” poeziei, în *Poezia română actuală*, vol. III, Editura Pontica, Constanța, 1999;
109. Mincu, Marin, *O panoramă critică a poeziei românești din secolul al XX-lea. De la Alexandru Macedonski la Cristian Popescu*, Editura Pontica, Constanța, 2007;
110. Mincu, Marin, *Poezie și generație*, Editura Eminescu, București, 1975;
111. Mincu, Marin, *Poeticitate românească postbelică*, Editura Pontica, Constanța, 2000;
112. Mincu, Marin, *Poezia română actuală. O antologie comentată*, I, Editura Pontica, Constanța, 1998;
113. Mincu, Marin, *Textualism și autenticitate (Eseu despre textul poetic, III)*, Editura Pontica, Constanța, 1993;
114. Moceanu, Ovidiu, *Visul și literatura*, Editura Paralela 45, Pitești, 1999;
115. Mocuța, Gheorghe, *Printre nouăzeciști. Profil de etapă*, Editura Tracus Arte, București, 2013;
116. Moraru, Cornel, *Poezia unei generații*, Editura Vatra, Târgu-Mureș, 1996;
117. Moraru, Cristian, *Ostentație și ironie*, Editura Vlasie, Pitești, 1994;
118. Mușina, Alexandru, *Eseu asupra poeziei moderne*, Editura Cartier, Chișinău, 1997;
119. Mușina, Alexandru, *Paradigma poeziei moderne*, Editura Aula, Brașov, 2004;
120. Mușina, Alexandru, *Poezia: teze, ipoteze, explorări*, Editura Aula, Brașov, 2008;
121. Mușina, Alexandru, *Unde se află poezia?*, Editura Arhipelag, Târgu Mureș, 1996;
122. Negoîtescu, Ion, *Scritori contemporani*, Editura Dacia, Cluj, 1994;
123. Negrea, Gelu, *Caragiale. Marele paradox*, Editura Cartea Românească, București, 2012;
124. Negrici, Eugen, *Expresivitatea involuntară*, Editura Cartea Românească, București, 1977;
125. Negrici, Eugen, *Figura spiritului creator*, Editura Cartea Românească, București, 1978;

126. Negrici, Eugen, *Iluziile literaturii române*, Editura Cartea Românească, București, 2008;
127. Negrici, Eugen, *Imanența literaturii*, Editura Cartea Românească, București, 2009;
128. Negrici, Eugen, *Introducere în poezia contemporană*, Editura Cartea Românească, București, 1985;
129. Negrici, Eugen, *Literatura română sub comunism: 1948-1964*, Editura Cartea Românească, București, 2008;
130. Negrici, Eugen, *Sistematica poeziei*, Editura Cartea Românească, București, 1988;
131. Nicolau, Felix, *Anticanonice: cronici stresate*, Editura Tritonic, București, 2009;
132. Nicolau, Felix, *Estetica inumană. De la postmodernism la Facebook*, Editura Tracus Arte, București, 2013;
133. Pantea, Aurel, *Simpatii critice*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj, 2004;
134. Papadima, Liviu, *Caragiale, firește*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1999;
135. Patapievici, Horia-Roman, *Partea nevăzută decide totul*, Editura Humanitas, București, 2015;
136. Pârvulescu, Ioana, *Prejudecăți literare. Opțiuni comode în receptarea literaturii române*, Editura Univers, București, 1999;
137. Perian, Gheorghe, *Ideea de generație în teoria literară românească*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2013;
138. Perian, Gheorghe, *Scriitori români postmoderni*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1996;
139. Perloff, Marjorie, *The dance of the intellect*, Editura Northwestern University Press, Evanston, Illinois, 1996;
140. Petrescu, Liviu, *Poetica postmodernismului*, Editura Paralela 45, Pitești, 1998;
141. Piru, Alexandru, *Discursul critic*, Editura Eminescu, București, 1987;
142. Pop, Ion, *Jocul poeziei*, Editura Cartea Românească, București, 1985;
143. Pop, Ion, *Poezia unei generații*, Editura Dacia, Cluj, 1973;
144. Popescu, Simona, *Volubilis. Eseuri*, Pitești, Editura Paralela 45, 1998;
145. Poulet, Georges, *Conștiința critică*, Editura Univers, București, 1979;

146. Puia-Dumitrescu, Daniel, *O istorie a Cenuclului de Luni*, Editura Cartea Românească, București, 2015;
147. Raicu, Lucia, *Practica scrisului și experiența lecturii*, Editura Cartea Românească, București, 1978;
148. Raymond, Marcel, *De la Baudelaire la suprarrealism*, Editura Univers, București, 1998;
149. Regman, Cornel, *Dinspre Cercul literar spre optzeciști*, Editura Cartea Românească, București, 1997;
150. Rorty, Richard, *Obiectivitate, relativism și adevăr. Eseuri filosofice III*, Editura Univers, București, 2000;
151. Scarlat, Mircea, *Istoria poeziei românești*, vol. I, Editura Minerva, București, 1986;
152. Scarlat, Mircea, *Istoria poeziei românești*, vol. II, Editura Minerva, București, 1984;
153. Scarlat, Mircea, *Istoria poeziei românești*, vol. IV, Editura Minerva, București, 1990;
154. Schifirneț, Constantin, *Generație și cultură*, Editura Albatros, București, 1995;
155. Simion, Eugen, *Ficțiunea jurnalului intim*, I-III, Editura Univers enciclopedic, București, 2001;
156. Simion, Eugen, *Întoarcerea autorului. Eseuri despre relația creator-operă*, Editura Cartea Românească, București, 1981;
157. Simion, Eugen, *Scriitori români de azi*, vol. IV, Editura Cartea Românească, București, 1989;
158. Soviany, Octavian, *Textualism, postmodernism, apocaliptic*, Editura Pontica, Constanța, 2000;
159. Spiridon, Monica, *Despre „aparența” și „realitatea” literaturii*, Editura Univers, București, 1984;
160. Spiridon, Monica, *Melancholia descendenței. Figuri și forme ale memoriei generice în literatură*, Editura Cartea Românească, București, 1989;
161. Spiridon, Monica, Lefter, Ion Bodan, Crăciun, Gheorghe, *Experimentul literar românesc postbelic*, Editura Cartea Românească, București, 1989;
162. Starobinski, Jean, *Relația critică*, Editura Univers, București, 1974;
163. Starobinski, Jean, *Textul și interpretul*, Editura Univers, București, 1985;

164. Starobinski, Jean, *Melancolie, nostalgie, ironie*, Editura Meridiane, București, 1993;
165. Starobinski, Jean, *Gesturile fundamentale ale criticii literare*, Editura ART, București, 2014;
166. Steiner, George, *Language and Silence. Essays on Language, Literature and the Inhuman*, Editura Atheneum, New York, 1986;
167. Ștefănescu, Alex., *Istoria literaturii române contemporane (1941-2000)*, Editura Mașina de Scris, București, 2005;
168. Thibaudet, Albert, *Reflecții*, vol. II, Editura Minerva, București, 1973;
169. Tomașevski, Boris, *Teoria literaturii. Poetica*, Editura Univers, București, 1973;
170. Tomuș, Mircea, *Mișcarea literară*, Editura Eminescu, București, 1981;
171. Țeposu, Radu G., *Istoria tragică și grotescă a întunecatului deceniu literar nouă*, Editura Eminescu, București, 1993;
172. Ulici, Laurențiu, *Literatura română contemporană*, Editura Eminescu, București, 1995;
173. Ursa, Mihaela, *Optzecismul și promisiunile postmodernismului*, Editura Paralela 45, Pitești, 1999;
174. Uspensky, Boris, *A Poetics of composition. The structure of the artistic text and typology of a compositional form*, Editura University of California Press, Berkeley and Los Angeles, 1973;
175. Ursa, Mihaela, *Optzecismul și promisiunile postmodernismului*, Editura Paralela 45, Pitești, 1999;
176. Vancu, Radu, *Mircea Ivănescu. Poezia discreției absolute*, Editura Vinea, București, 2007;
177. Vakulovski, Mihail, *Portret de grup cu „generația 80” (Poezia)*, Editura Tracus Arte, București, 2010;
178. Vattimo, Gianni, *Dincolo de subiect. Nietzsche, Heidegger și hermeneutica*, Editura Pontica, Constanța, 1994;
179. Vattimo, Gianni, Rovatti, Pier Aldo, *Gândirea slabă*, Editura Pontica, Constanța, 1998;
180. Vattimo, Giani, *Sfârșitul modernității*, Editura Pontica, Constanța, 1993;
181. Vianu, Tudor, *Generație și creație*, Editura Universală Alcalay and Co., București, 1937;

182. Vitner, Ion, *Înfruntarea contrariilor*, Editura Albatros, București, 1980;
183. Vulcănescu, Mircea, *Tânăra generație*, Editura Compania, București, 2004;
184. Wellek, René, *Conceptele criticii*, Editura Univers, București, 1970;
185. Žižek, Slavoj, *Less than nothing: Hegel and the shadow of dialectical materialism*, Editura Verso, London / New York, 2012.

Surse web:

1. http://www.tbook.constantvzw.org/wp-content/death_authorbarthes.pdf, accesat [24.09.2015];
2. <http://www.romaniaculturala.ro/articol.php?cod=6042>, accesat [23.09.2015];
3. <https://www.coursera.org/learn/modern-postmodern-1/lecture/bpr4r/modernism-and-art-for-arts-sake-i>, accesat [1.02.2017];
4. https://books.google.ro/books?id=tKkaAgAAQBAJ&pg=PT193&lpg=PT193&dq=laurentiu+ulici++generatia+90&source=bl&ots=LdyoHFIZe7&sig=sjj2knuOP3PnJpGamJwAmncCwNE&hl=en&sa=X&ved=0CB4Q6AEwAGoVChMIibT_0tbgyAIVTFkUC h29wAq5#v=onepage&q=laurentiu%20ulici%20%20generatia%2090&f=false, accesat [24.09.2015];
5. http://www.romlit.ro/despre_generatii_de_ieri_si_de_azi, accesat [20.09.2015];
6. http://www.romlit.ro/generaie_literar, accesat [20.09.2015];
7. <http://www.artspirit.ro/detalii-timp%20liber/7723/-Generatia-%E2%80%9990-Poezie-si-proza-%E2%80%93-dezbatare-si-lecturi,-pe-12-decembrie-2013,-la-Institutul-Cultural-Roman.html>, accesat [29.09.2015];
8. <http://www.romaniaculturala.ro/articol.php?cod=6054>, accesat [27.09.2015].
9. <http://oyc.yale.edu/english/engl-310/lecture-1>, accesat [15.03.2016];
10. <https://dexonline.ro/intrare/absen%C8%9B%C4%83/115>, accesat [1.06.2017];
11. <https://www.youtube.com/watch?v=MfV1O20OJi4>, accesat [10.01.2017];
12. <https://www.lrb.co.uk/v21/n06/slavoj-zizek/you-may>, accesat [11.01.2017];
13. <https://www.youtube.com/watch?v=MfV1O20OJi4>, accesat [10.01.2017];
14. <https://www.coursera.org/learn/modern-postmodern-2/lecture/q9GpB/postmodern-identities-iii>, accesat [11.04.2017];

15. <https://plato.stanford.edu/entries/lacan/#OthOedComSex>, accesat 20.01.2017;
16. <https://www.youtube.com/watch?v=MfV1O20OJi4>, accesat [11.04.2017];
17. <http://zizek.uk/the-superego-and-the-act/>, accesat [21.01.2017];
18. <https://issuu.com/carmenrabell/docs/zizek-courtly-love>, accesat [13.02.2017].
19. <https://www.slideshare.net/carmenionescu/carl-gustav-jung-in-lumea-arhetipurilor>, accesat [20.01.2017];
20. http://www.romlit.ro/lista_lui_bloom, accesat [10.02.2017];
21. <https://revistatransilvania.ro/sanziana-sipos-promotie-vs-generatie-poetica-ipoteze-contradictii-definiri/>, accesat [10.12.2016];
22. <http://www.upm.ro/ldmd/LDMD-04/Lit/Lit%2004%2086.pdf>, accesat [12.12.2016];
23. <http://www.upm.ro/cci/CCI-04/Lit/Lit%2004%2094.pdf>, accesat [12.12.2016];

Dicționare:

1. Chevalier, Jean, Gheerbrant, Alain, *Dicționar de simboluri. Mituri, vise, obiceiuri, gesturi, forme, figuri, culori, numere*, Vol. I-III, Editura Artemis, București, 1995;
2. Dună, Raluca, *Iustin Panța în Dicționarul general al literaturii române P/R*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2006;
3. Lefter, Ion Bogdan, *Scriitori români din anii 80-90. Dicționar bio-bibliografic*, vol. I-III, Editura Paralela 45, Pitești, 2000, 2001;
4. Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, vol. I, Editura Eminescu, București, 1973;
5. Săndulescu Alexandru, *Dictionar de termeni literari*, Editura Academiei, București, 1976;

Interviuri, dialoguri, amintiri:

1. *Ce-a vrut să spună autorul*, coordonator Marius Chivu, Editura Polirom, Iași, 2013.
2. „Conștiința neantului pe care o aveau cei doi îi făcea să surâdă” dialoguri în cadrul Colocviului Național Zilele Poeziei „Iustin Panța”, ediția a XV-a în *Euphorion*, anul XXVII, nr. 4, octombrie / noiembrie / decembrie / 2016;

3. Dimov, Leonid, Ivănescu, Mircea, *Amintiri*, Editura Cartea Românească, București, 1973;
4. *Interviu transfinit, Mircea Ivănescu răspunde la 286 de întrebări ale lui Vasile Avram*, Casa de Editură Max Blecher, Bistrița, 2012;
5. *Iustin cu „trama”, Mircea Ivănescu cu „des-trămarea”*, Interviu, în *Euphorion*, anul XXVII, nr. 4, octombrie / noiembrie / decembrie / 2016;
6. *Universitas. A fost odată un cenaclu...*, coordonat de Mircea Martin, Editura Muzeul Național al Literaturii Române, București, 2008;

Din periodice:

1. Adamek, Diana, *Miniaturi pe teme date*, în *Tribuna*, nr. 11, anul V, 18-24 martie 1993;
2. Boerescu, Dan-Silviu, *Iustin Panța –Familia și Echilibrul indiferent, În căutarea poeziei*, în *Luceafărul*, nr. 2 (255), ianuarie 1996;
3. Boerescu, Dan-Silviu, *O nuntă grea – contractul matrimonial al genurilor*, în *Luceafărul*, nr. 23 (276), 12 iunie 1996;
4. Boldea, Iulian, *Echilibru indiferent*, în *Vatra*, an XXV, nr. 4 (289), aprilie 1995;
5. Boldea Iulian, *Echilibrul instabil al poemului*, în *Cuvîntul*, nr. 2 (262), februarie 1999;
6. Boldea, Iulian, *Poezia, azi?*, în *Euphorion*, Anul XIV, nr. 1-2 / ianuarie – februarie, 2003;
7. Borbély, Ștefan, *Echilibrul instabil al vieții*, în *Euphorion*, an XII, nr. 4 (127, 128, 129), 2001;
8. Buciu, Marian Victor, *Noua literatură problematizantă*, în *Contemporanul – ideea europeană*, nr. 25 (506), 22 iunie 2000;
9. Bucur, Romulus, *Autoportret cu lucruri*, în *Arca*, anul IV, nr. 7-8-9, 1993;
10. Cesereanu, Ruxandra, *Iustiniada*, în *Vatra*, an XXV, nr. 4 (289), aprilie 1995;
11. Cesereanu, Ruxandra, *Stări sufletești fragile*, în *Steaua*, anul XLIV, nr. 3/4, martie-aprilie 1993;
12. Chioaru, Dumitru, *Maestrul și discipolii săi*, în *Euphorion*, anul XXVII, nr. 4, octombrie / noiembrie / decembrie / 2016;

13. Chirian, Rita, *Ghepardul*, în *Euphorion*, anul XXVII, nr. 4, octombrie / noiembrie / decembrie / 2016;
14. Cistelecan, Al., *Duelul sau gâlceava magistrului cu discipolul* în *Cuvântul*, nr. 1 (214), februarie, 1995;
15. Cistelecan, Al., *Poezia nonșalantă*, în *Luceafărul*, nr. 18 (117), 20 mai 1992;
16. Cistelecan, Al., *Un simulant*, în *Vatra*, nr. 284-285, noiembrie-decembrie 1994;
17. Cîrligeanu, Evelina, *Un moralist credi(ta)bil – Iustin Panța*, în *Tomis*, nr. 3 (308), martie 1996;
18. Constantinescu, Claudiu, *Vitriliul spart* în *România literară*, nr. 5, 11-17 februarie 1993;
19. Coșovei, Traian T., *Cofetărie de țară, apoi în America*, în *Contemporanul*, nr. 11 (100), 13 martie 1992;
20. Cristea-Enache, Daniel, *Nouăzecism*, în *Timpul*, Nr. 198, 2015;
21. Dan, Liviana, *Sibiu, 7 zile, iulie, 1986*, în *Euphorion*, Anul I, nr. I, Aprilie, 1990;
22. Demetrian, Bucur, *Poezia, oglindire melodramatică*, în *Ramuri*, nr. 3-4, martie-aprilie 1995;
23. Diaconu, Mircea A., *Iustin Panța. Poezia ca gest fatal*, în *Zona literară*, 16 decembrie 2002;
24. Drăgulănescu, Sebastian, *Iustin Panța. Familia și Echilibrul indiferent*, în *Timpul*, nr. 10 (27), octombrie 1995;
25. Filip, Lucian, *Lucruri simple sau echilibrul instabil*, în *Radical*, nr. 553, 12 februarie 1993;
26. Filip, Lucian, *Iustin Panța – Obiecte mișcate*, în *Radical*, nr. 322, 11 martie 1992;
27. Ghiță, Cătălin, *Simetrii?*, în *Ramuri*, nr. din 4 aprilie 2001;
28. Grigore, Gabriel, *Obiecte mișcate*, în *Calende*, nr. 3 (15), martie, 1992;
29. Grigurcu, Gheorghe, *Un regizor al obiectelor*, în *Contemporanul – ideea europeană*, nr. 25 (166), 2 iulie 1993;
30. Guțan, Ilie, *Poezia ca ritual purificator*, în *Tribuna*, anul CVIII, nr. 652, 18 iunie 1992;
31. Ionescu, Dan, *Despre echilibru*, în *Ramuri*, nr. 12 (991), decembrie 1998;
32. Ivănescu, Mircea, *Trei tineri scriitori*, în *Cadran*, nr. 4, martie 1992;
33. Manolescu, Nicolae, *Obiecte sentimentale*, în *România literară*, nr. 5, 11-17 februarie 1993;

34. *Manuscriptum*, nr. 1-4 (114-117) / 1999, număr special Cristian Popescu (texte Alexandru Condeescu, Radu Sergiu Ruba, Cătălin Țîrlea, Cristian Tudor Popescu, Saviana Stănescu, Cristian Popescu, Horia Gârbea, Dan-Silviu Boerescu, Gavriil Pinte, Diana Manole, Mihail Gălățanu și Mircea Martin)
35. Martin, Mircea, *Adnotare manuscrisă la poeme de Iustin Panța*, în *Nouăzeci*, nr. 3, 1991;
36. Martin, Mircea, *Poezia ca de-dramatizare a existenței*, în *Viața Românească*, nr. 5, 1989;
37. Moga, Mircea în *Luceafărul*, nr. 6 (105), 26 februarie 1992;
38. Moldovan, Ioan, „*Euphorion*” în doi poeți, în *Familia*, seria a V-a, martie 1992;
39. Moraru, Cristian, *Despre gustul amar al memoriei*, în *Contrapunct*, nr. 16 (119), 8-14 mai 1992;
40. Oprea, Nicolae, *De la tratatul despre absență la Obiecte mișcate*, în *Euphorion*, anul XXVII, nr. 4, octombrie / noiembrie / decembrie / 2016;
41. Oprea, Nicolae, *Lirica rolurilor*, în *Viața românească*, nr. 9-10, 1994;
42. Oprea, Nicolae, *Lirismul „obiectelor mișcate”*, în *Vatra*, anul XXII, nr. 10 (259), octombrie 1992;
43. Pantea, Aurel, *La absolvirea cursului de sintaxă poetică*, în *Vatra*, nr. 267, iunie 1993;
44. Pavelescu, Mihai, *Iustin Panța. Obiecte mișcate*, în *Contrapunct*, nr. 23, iunie 1992;
45. Pârvulescu, Ioana, *Natură moartă cu poem*, în *Contrapunct*, anul III, nr. 12 (115), 10-16 aprilie 1992;
46. Pop, Ioan. Es., *Două figuri și Glossă* în *Nouăzeci*, nr. 11, martie 1993;
47. Pop, Ioan Es., *Muzeul lăuntric (I)*, în *Nouăzeci*, nr. 5, septembrie 1992;
48. Pop, Ioan Es., *Muzeul lăuntric (II)*, în *Nouăzeci*, nr. 6, octombrie 1992;
49. Pop, Ion, *Printre „lucrurile simple”*, în *Vatra*, an XXV, nr. 4 (289), aprilie 1995;
50. Popescu, Cristian, *Apoplexia Națiunii. Maică Gecsă și Lupta de la Vaslui*, în *Nouăzeci*, nr. 7, noiembrie 1992;
51. Popescu, Cristian, *Dinastia Caragiale*, în *Nouăzeci*, nr. 5, septembrie 1992;
52. Popescu, Cristian, *Dinastia Caragiale (II)*, în *Nouăzeci*, nr. 6, octombrie 1992;
53. Popescu, Cristian, *Singurătatea ideologică, dinastia caragiale* în *Nouăzeci*, nr. 13, iunie 1993;
54. Popescu, Cristian, *Un punct de plecare*, în *Nouăzeci*, nr. 1, noiembrie 1990;
55. Popescu, Cristian, *Un spirit al decadei*, în *Nouăzeci*, nr. 15, iulie 1993;

56. Prelipceanu, Nicolae, *Mircea Ivănescu și Iustin Panța. O carte neobișnuită*, în *România literară*, nr. 1456, 11 ianuarie 1995;
57. Redacția *Nouăzeci*, *dinastia caragiale*, în *Nouăzeci*, nr. 11, martie 1993;
58. Regman, Cornel, *Iustin Panța. Lucruri simple sau echilibrul instabil*, în *Jurnalul literar*, nr. 13-16, mai 1993;
59. Scarlat, Grigore, *Noi – epigonii lucrurilor*, în *Poesis*, nr. 3, martie 1993;
60. Stanca, Dan, *Dialogul ca procedeu literar: Banchetul. Echilibrul stabil*, în *România literară*, 5 noiembrie 1998;
61. Ștefănescu, Alex., *Iustin Panța*, în articolul *Nume noi*, în *România literară*, nr. 6, 26 februarie – 4 martie 1992;
62. Ștefănescu, Alex., articol apărut în rubrica *Semnal*, în *România literară*, nr. 48, 2-8 decembrie 1998;
63. Țirlea, Cătălin, *Dinastia Caragiale*, în *Nouăzeci*, nr. 5, septembrie 1992;
64. Țirlea, Cătălin, *Dinastia Caragiale (II)*, în *Nouăzeci*, nr. 6, octombrie 1992;
65. Țirlea, Cătălin, *dinastia caragiale, Banii și literatura*, în *Nouăzeci*, nr. 12, aprilie 1993;
66. Țirlea, Cătălin, *dinastia caragiale, Criza de proiect*, în *Nouăzeci*, nr. 13, iunie, 1993;
67. Țirlea, Cătălin, *Două aberații*, în *Dinastia Caragiale*, în *Nouăzeci*, nr. 9, ianuarie 1992;
68. Țirlea, Cătălin, *Fandacsia la români*, în *Nouăzeci*, nr. 7, noiembrie 1992;
69. Țirlea, Cătălin, *Scrisoare de la Dumitru Țepeneag*, în *Nouăzeci*, nr. 13, iunie, 1993;
70. Țirlea, Cătălin, *Un spirit al decadei, dinastia caragiale*, în *Nouăzeci*, nr. 14, iunie 1993;
71. Uiuiu, Alexandru, *Fragmente din cartea IUSTIN*, în *Euphorion*, anul XXVII, nr. 4, octombrie / noiembrie / decembrie / 2016;
72. Ulici, Laurențiu, *Fenomenul literar „Nouăzeciști”*, în *Curierul românesc*, nr. 2, februarie 1996;
73. Ulici, Laurențiu, *Poeți tineri transilvăneni*, în *România literară*, 22 februarie 1992;
74. *Un punct de plecare*, articol-program semnat „90”, în *Nouăzeci*. Supliment de direcție al revistei *Luceafărul*, nr. 1, noiembrie 1990;
75. Urian, Tudorel, *Un Platon al Generației '90. Ucenic la școala dialogului*, în *Cuvîntul*, nr. 11 (259), noiembrie 1998;
76. Vancu, Radu, *Banchetul. Echilibrul stabil*, în *Transilvania*, nr. 1, ianuarie 2000;

77. Vancu, Radu, *Fragmente de jurnal cu Mircea Ivănescu*, în *Euphorion*, anul XXVII, nr. 4, octombrie / noiembrie / decembrie / 2016;
78. Văcărescu, Ioan Radu, *Afinități electivă: Mircea Ivănescu și Iustin Panța*, în *Euphorion*, anul XXVII, nr. 4, octombrie / noiembrie / decembrie / 2016;
79. Vulturescu, George, *Familia și Echilibrul indiferent*, în *Poesis*, nr. 2-3, martie 1995;
80. Vulturescu, George, *Omul și obiectele*, în *Poesis*, anul III, 1992, nr. 2/3.